

Zápis ze zasedání Českého národního komitétu historiků konaného dne 18. 12. 2003 v Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR v Praze

Přítomni: Kaiserová Kristina, Kocian Jiří, Kumpera Jan, Pánek Jaroslav, Pešek Jiří, Tůma Oldřich, Vlnas Vít

Omluveni: Barteček Ivo, Bláhová Marie, Lenderová Milena, Malíř Jiří, Müller Karel, Romportlová Marta, Šimek Eduard, Uhlíř Dušan, Vorel Petr

1. Schůzi zahájil předseda Českého národního komitétu historiků prof. Jaroslav Pánek. Prvním tématem zasedání ČNKH byla analytická informace o přípravách XX. Mezinárodního kongresu historických věd v Sydney v roce 2005. Tu pro zainteresovanou historickou veřejnost připravil v písemné podobě předseda ČNKH pod názvem *Přípravy 20. Mezinárodního kongresu historických věd (Sydney, 3.-9. 7. 2005)*. Tato analytická zpráva bude zveřejněna v Českém časopise historickém a v časopise Soudobé dějiny a byla dána k dispozici přítomným členům komitétu. Prof. Pánek podal výklad k důležitým bodům této zprávy.

Prof. Pánek podrobně analyzoval ve svém vystoupení program připravovaného kongresu v Sydney z hlediska tematiky, zastoupení jednotlivých zemí a vědecké politiky rozhodujících států světa (zejména největších a nejlivnějších národních komitétů historiků). Připomněl, že o programu kongresu v Sydney jednalo generální shromáždění Mezinárodního komitétu historických věd v Amsterodamu v září 2002. Odtud také vyšlo rozhodnutí, že program kongresu v Sydney se bude skládat ze 49 zasedání - ze tří tzv. velkých témat s vnitřně členěnými sekcemi, 26 specializovaných témat a 20 diskusí u kulatého stolu. Prof. Pánek uvedl, že „velká témata“ zřetelně navazují na současné problémy s narušeným životním prostředím, téměř permanentním vedením lokálních či regionálních válek, stejně jako s instrumentalizací historie. Naproti „specializovaná témata“ nabízejí několik pohledů do dějinného vývoje makroregionů (Afrika, Čína, Pacifik, Blízký východ a Středomoří, střední Evropa, Balkán). Kromě tradičních otázek (např. christianizace, migrace, národní stát) se pokoušejí specializovaná témata o uchopení problémů méně historiograficky zpracovaných (např. společenská úloha médií, politizace a komercializace sportu) a někde směřují i k historiografické retrospektivě či metodologické diskusi (ekonomická globalizace, tradice a modernita, pojetí učebnic dějepisu). „Kulaté stoly“ pak předpokládají diskuse o řadě témat pojatých v historicko-antropologické perspektivě, ale také o vztazích mezi historií a příbuznými vědními obory či o podání dějin zejména prostřednictvím encyklopedické a muzejní prezentace.

Prof. Pánek podotkl, že pozornost si zasluhuje i rovněž zastoupení jednotlivých států v přípravě jednotlivých zasedání na světovém kongresu v Sydney. To podle prof. Pánka výrazně vyjadřuje jednak jejich vliv na utváření současné světové historiografie, jednak aktivitu jejich představitelů, ať již v ICHS či ve vztahu k organizátorům připravovaného kongresu v Sydney. Uvedl, že mimořádně silně je zastoupení historiografických velmocí - USA, Francie, Německo a Velké Británie. Velmi silný podíl na programu si zajistily také pořadající Austrálie, dále Itálie, Švýcarsko a Kanada. Zbývajících 24 států je zastoupeno méně než čtyřmi organizátory či komentátory (ČR má jednoho organizátora). Celkově je patrná jasná dominance velkých nebo mimořádně bohatých zemí západní Evropy, Severní Ameriky a Dálného Východu, dále je pak zjevný podíl největších států Jižní Ameriky, avšak pouze nepatrná účast Afriky, převážné většiny Asie a z velké části také východní a jihovýchodní Evropy. Prof. Pánek připomněl stručně tematický rozpis programu světového kongresu, který je podrobně zpracován v písemné zprávě.

Prof. Pánek dále uvedl, že za výrazný úspěch lze považovat schválení společného námětu ČNKH a Polského národního komitétu historiků, které budou organizovat druhé ze „specializovaných témat“. To bude věnováno srovnávacímu studiu dějin politické kultury ve středoevropských zemích i v širším kontextu, a to v časovém rozpětí od středověku do sklonku 20. století. Upřesnil, že diskusní referáty s velkou pravděpodobností připraví historici z ČR, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Slovenska, Slovinska a USA. Prof. Pánek upozornil, že vzhledem k přísně vymezenému času zasedání o tématu politické kultury, vznikl společný záměr českého a polského komitétu představit v Sydney také anglickou publikaci o této tematice. V ní budou shrnuty komparabilní příspěvky z jednotlivých zemí, které budou předloženy k diskusi na dvou přípravných konferencích, společně připravovaných na jaro a podzim 2004 Historickým ústavem AV ČR a Instytutem Historii PAN. Důležité je, prostřednictvím této publikace by se měla v Sydney představit řada českých a dalších středoevropských badatelů.

V závěru prof. Pánek připomněl, že českým historikům nejsou však uzavřena ani další zasedání, pokud se přihlásí přímo jejich organizátorům.

2. Druhým bodem jednání bylo představení programu dvou přípravných společných konferencí o politické kultuře ve střední Evropě, který společně sestavily zástupci ČNKH s polskými kolegy. Prof. Pánek zdůraznil v souvislosti s tímto bodem, že ČNKH pokračoval v intenzivní přípravě české účasti na celosvětovém XX. mezinárodním kongresu historických věd, který se bude konat v červenci 2005 v Sydney (Austrálie). Zaměřil se zejména na přípravu specializovaného kongresového zasedání s tématem *Political Culture in Central Europe in European and Global Context*. Na dny 15.-17. června 2004 připravuje – ve spolupráci s Historickým ústavem AV ČR (Praha), Instytutem Historii PAN (Varšava), Fakultou humanitních studií Univerzity Pardubice a Východočeským muzeem v Pardubicích – mezinárodní vědecké zasedání *Politická kultura ve střední Evropě ve středověku a raném novověku*, na němž vystoupí se dvěma desítkami referátů a s množstvím závažných diskusních příspěvků odborníci z Česka, Německa, Polska, Slovenska, Maďarska a Rakouska. Mezinárodní výměna poznatků a zkušeností s výzkumem politické kultury může vést dle prof. Pánka nejen k rozšíření znalostí, ale i k zásadnímu metodologickému upřesnění této tematiky, k dosud nebývalému zintenzivnění komparace ve středoevropském měřítku a zároveň k získání podkladů pro první polovinu chystané publikace *Political Culture in Central Europe in European and Global Context*, jež bude vydána v polsko-české koprodukcí ve Varšavě a poté prezentována na kongresu v Sydney. Prof. Pánek stručně charakterizoval jednotlivé tematické bloky připravované konference v Pardubicích a představil témata důležitých referátů včetně jejich autorů. Zasedání pardubické konference by mělo být členěno do pěti bloků, v nichž se počítá s vystoupením zhruba 21 historiků z ČR, Polska, Slovenska, Německa, Rakouska a Maďarska. Uvedl též názvy bloků - Teoretické aspekty politické kultury, Středověký stát (dvě části), Stavovský stát (dvě části), Měšťanstvo na přelomu středověku a novověku, Stát doby „absolutismu“, „šlechtické svobody“ a osvícenství.

Druhou konferenci pořadatelsky připravují kolegové z Instytutu Historii PAN ve Varšavě na dny 6.-7. října 2004 pod názvem *Politická kultura ve střední Evropě v 19. a 20. století*. Program této konference ve Varšavě v Polsku předpokládá konání zhruba čtyř tematických bloků - Politická kultura v době národních hnutí (v éře Dlouhého století), Politická kultura v národních státech střední Evropy (v meziválečné době), Politická kultura v období druhé světové války, Politická kultura v období po roce 1945 - za účasti opět zhruba dvaceti referentů a komentátorů z výše uvedených středoevropských zemí.

Prof. Pánek připomněl, že podaný návrh příslušného srovnávacího badatelského projektu s konferenčními a publikačními výstupy, který mohl výrazně napomoci realizaci společného česko-polského záměru nepodpořila ani Grantová agentura ČR ani Grantová

agentura AV ČR. Obdobný postoj zaujaly obě grantové agentury ve smyslu předpokládané podpory společného srovnávacího projektu Česko-britského fóra historiků.

3. Ve třetím bodu jednání informoval tajemník ČNKH dr. Kocian o aktivitách ČNKH a o kontaktech s ICHS. Prof. Pánek zpracoval podklady pro Zprávy o činnosti ČNKH za rok 2002 a připravil podklady pro Zprávu za rok 2003. Zpráva za rok 2002 byla zaslána zahraničnímu odboru AV ČR, zřizovateli ČNKH, a také v anglické verzi sekretariátu ICHS. Obdobně bude učiněno se zprávou za rok 2003. Bude zaplacen členský poplatek ICHS ve výši 800 CHF na rok 2004, sekretariátu ICHS v Montrealu (Kanada) byla též zaslána vyžádaná informace o stávajícím personálním složení ČNKH a aktivitách za rok 2003 a předpokládaných akcích a výstupech na rok 2004.

4. Různé.

J. Pešek: Informoval o iniciativách Sdružení historiků ČR (Historického klubu 1872) na podporu výuky školního dějepisu a při přípravě novely zákona o archivní a spisové službě. V obou směrech výbor SH ČR navázal kontakty a spolupracuje s řadou historických pracovišť či sdružení a se zástupci archivářské obce. Výbor SH ČR inicioval též zřízení dvou pracovních skupin - pro otázky výuky školního dějepisu a skupiny pro přípravu novely archivního zákona. K tématu diskutovali prof. Pánek a prof. Kumpera. - J. Kocian: Informoval o přípravě zřízení webové stránky ČNKH.

V Praze dne 18. 12. 2003

Zapsal: Jiří Kocian
tajemník ČNKH